

totul - precum Azad
pt 1937, - 4130 pe la unu sceptor cu răscoală de copil
populare muresenă
- mare - savant - om cu așod
cealaltă
Robufructi

Nico Cluj '28. '32

- huse Doudelam
atârnat de pene Rone

NICU CARANICA

1911 - 2002 - Pua

43-45 ansă

Rauoro Ortz

NESUFERITUL EXALTAT

PADOVA

di 516 km

PENTRU CÂTEVA PAGINI despre Sfântul Pavel, pe care le citisem în „La Tentation d'exister” și pe care nu le-am mai putut uita, n-am fost prea blând cu Cioran, recunosc. Ce minunat prilej să scriu ceva despre „La Chute dans le temps”, ca să vădesc tuturor cealaltă față a răbufnelii!

Căci ultima sa carte îmi aduce, mai înainte de orice, timpul cu neputință de confundat al unui entuziasm care mi-i drag încă din Țară. Aceeași generozitate, aceeași tinerețe neostoită, și acum ca și atunci, îi străbate rândurile. Omul acesta gâfâie de bucuria de a gândi. De ne-ar vesti sfârșitul lumii chiar (și ni-l vestește oarecum, în esul care-i încheie cartea), parcă tot am putea citi printre rânduri: *Ideile, ce chilipir!* Cioran, în fond, e un scriitor tonic. Nu numai pentru căldura biologică ce desminte - pe un anumit plan vital pururi prezent înapoia gândirii sale - cele mai pesimiste concluzii, dar și pentru avertismentul care-l închid cele mai multe din eseurile sale. Amintiți-vă de paginile necruțătoare împotriva romanului: ce nuia de copil scormonind răzbunător în furnicarul Alexandriei de azi! Același imperativ al unui vital izbăvit de tot ceea ce înăbușe obeza noastră civilizație îl inspiră - dincolo de orice riscuri, în pofida riscurilor - apărarea instinctelor în esul „Les Dangers de la sagesse” din carte de față: „Cei care cedează emoțiilor sau capriciilor, cei care își ies din fire de dimineată și până seara, sunt la adăpost de tulburări grave. (Psihanaliza nu contează decât pentru anglo-saxoni și scandinavi care, spre nenorocul lor, au o ținută; ea nu înțirgă cătuși de puțin popoarele latine)”.

Dar iată, dacă mai vreți dovezi, un pasaj dintr-un alt eseu, „Portretul civilizatului”. Ascultați-l pe Cioran contemplându-și semenii în mașini: „Unde se duc? Ce caută? Ce smintite vânturi îi poartă? Ori de câte ori îmi vine să-i dezvinovățesc, ori de câte ori mijesc în mine îndoieli asupra îndreptățirii unei aversiuni sau groaza pe care mi-o insuflă, ajunge numai să mă gândesc la drumurile de țară dumineca, pentru ca icoana acestei viermărai motorizate să-mi întărească dezgusturile și spaimel”.
Tgntz

Și aici, așadar, confruntarea cu natura, cu imediatul, cu sfințenia necesarului îi confirmă certitudinile. Cine a bănuț că Cioran s-ar putea sinucide nu l-a cunoscut nimeni în adâncime. Cunoașteți pe Cioran omul? -

uzdicum

Simpo mare poezie din este rânduie vroste

E plăcut, vor răspunde unii. - E ispititor, vor întării alții. Ci eu vă spun: Nici cea mai vrăjitoare din câte vrăjitoare a așternut acest om pe hârtie (amintiți-vă: „Visez la minuta de aur, din afara devenirii, la minuta de soare, dincolo de muncirea măruntaielor și de cântecul lor de desfacere”) nu face cât o singură jumătate de ceas în tovărășia lui. Acesta-i cel mai mare elogiu pe care i-l pot aduce. Un poem citit împreună cu Cioran e de zece ori mai frumos, o bucată de muzică ascultată cu el e de zece ori mai aprinsă de înțelesuri. Cum admiră el nu știe să admire nimeni. Iar eu pe acest Cioran îl aud, mai înainte de orice, în tot ce scrie.

Și nu doar că paginile despre Sfântul Pavel ar fi singurele care m-ar nemulțumi. Mai întâi mult lăudata franțuzească a lui Cioran: oricât i-am gustat și oricât m-au exaltat reușitele lui - cu adevărat uimitoare - în cărțile dinainte ca și în cea de față, mie de această nesfârșită perindare armonioasă de fraze începe să mi se cam aplece: incidenta care-ți ține gura căscată și principala care ți-o închide. Fraza interogativă, de dinainte așternută ca un covor pentru răspunsul clar va pași triumfal și inevitabil (un fel de „păi să vedeți” franțuzesc). Fraza cea lungă urmată de fraza ca un stilet, „frază care execută”, cum ar zice Julien Benda, etc. Parcă-i văd pe atâția și atâția franțuji care-l citesc pe Cioran bătând tactul cu mâna, fericiți și puțin năuci, ca melomanii care-și regăsesc melodiile preferate. Mie mi-e dor de o zicere nouă care să rupă tragic această perfecțiune. Cioran ne-a mărturisit cândva lupta lui cu o limbă perfidă. Ci eu, cu vitalitatea îndrăcită pe care I-o știu, tot mi-l închipui un pic în grădina de delicii a limbii franceze (*comme on dit*), ca țăranul la cofetărie: decât bucate lăsate, mai bine mate crăpate și dacă de atâtea și atâtea ori acest stil s-a făcut una cu adâncurile lui lirice (și atunci ce citim e minune), uneori, în schimb, armonia frazei târăște după sine naivități și mai ales ceea ce francezii numesc „false ferestre”. Falsa fereastră, adică adăugarea unui element, idee sau concept sau altceva, nu atât cerut de evidență, care e discutabilă sau chiar nulă, ci de o necesitate de stil, de potriveală cu ceea ce precede este boală a literaturilor în vârstă, cu un prea mare trecut stilistic, literaturii în care retoricii apar ca ciupercile după ploaie. Naivități în „La Chute dans le temps” le-am găsit mai ales când Cioran se referă la „Cartea Facerii”. Un singur exemplu: identificarea (grosolană și fără nuanțe de altfel) a stării edenice de dinaintea păcatului strămoșesc cu inconștiența și inorganicul (p. 19), sau cel puțin cu organicul vegetal, face să suradă chiar și pe unul care posedă rudimente de rudimente de teologie, ca mine. Din acest inconștient inorganic sau vegetal se va fi inspirat oare toată patologia creștină când l-a numit pe Hristos Noul Adam?

L chute dans le Temps

Dar iată câteva exemple de false ferestre. Pentru potriveala cu suspecta dezinteresare a civilizațiilor în zeul lor de a civiliza popoarele primitive, dezvoltată precedent cu verva pe care i-o știm, Cioran ajunge să scrie: „La vindicte perce sous l'allégresse du missionnaire et de l'apôtre.” (p. 38).

Afirmația, uitați-vă bine, e făcută în absolut, fără nici o restricție.

Tot în absolut, la p. 104 (în eseul „Désir et horreur de la gloire”). Cioran are această afirmație nesuferită: „A tel point le doute sur soi travaille tes êtres que, pour y remédier, ils ont inventé l'amour, pacte tacite entre deux malheureux pour se surestimer, pour se louer sans vergogne”.

Iubirea, care printre altele, se inventează! Passons.

În sfârșit, la p. 169, această afirmație cu gust de La Rochefoucauld de buzunar: „ L'homme étant un animal fielleux, toute opinion qu'il émet sur ses semblables participe du dénigrement. Non qu'il ne puisse en dire du bien; mais il éprouve une sensation de plaisir sesnsiblement moindre que lorsqu'il en dit du mal”. (sublinierea noastră)

Pentru aceste două ultime exemple, pentru al treilea îndeosebi, cum de nu s-a întrebat Cioran mai stăruitor pe sine, pentru ca din el însuși să audă desmințirea?

Aș mai adăuga la aceste rezerve cea care mijeste în mine pentru excesul său de anti-istoricitate. Dar cum să i-o reproșez când tocmai ea i-a prilejuit atâtea pagini mărețe? Anti-istoricitatea e boala noastră națională. Toți românii suferim glorios de ea. Lui Vintilă Horia i-a inspirat, în „Dumnezeu s-a născut în exil” (carte în care criticaștrii francezi n-au văzut decât un exercițiu școlăresc), pagini paradisiace, scăldate într-o lumină pe care nu o mai pot uita (Ovidiu la preotul dac). Întru aceasta, așadar, Cioran e român din cap până-n picioare, cu toată peruca lui La Bruyère pe care o poartă. Aș vrea, oricum, să citesc cu el ultimele cânturi din „Divina Comedie”, cele cu viziunea rozei uriașe, unde istoria, purificată de scorile ei, este asumată și permanentizată în eternitate.

Dar e român Cioran și altfel. Asculți acest pasagiu: „Notre impatience de nous affirmer n'avait-elle connue aucune limite? Celle de nous effacer n'en connaît pas davantage. Poussant jusqu'à l'héroïsme la volonté d'abdication, nous employons nos energies à l'accroissement de notre obscurité, à la destruction de la moindre trace, du moindre souvenir de notre souffle. Nous haïssons quiconque s'attache à nous...etc.” (p. 107)

Nu-i aceasta oare o „Rugăciune a unui dac” servită franțujilor cu lingurița raționamentului discursiv, ca să nu le vină vreo indigestie?

Sechil Rusconi - stil cooptat cald la
MANEREA MĂRI, al ACAD

făcutului, care pune un astfel de adevăr în gura „scepticului” cu inima de
copil! ✕

Aşa-i Cioran. Cioran nesuferitul, Cioran exaltatul, Cioran care se joacă cu
Focul.

Hiu Caro anu 989
M

„Destin”, Madrid, 1966, nr. 15, pp. 116-121

78 ani → Acum Vote -